

ԺԶ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 3.

1858

ՄԱՐՏ 1.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՔ

Ճեհաց խելացի առածներ: (Տես երես 33)

Հարուստ ես, և բոլոր խելքդ միտքդ
հարստութիւններդ շատցնելու վրայ
է: Բայց որո՞ն համար. որդւո՞ցդ հա-
մար: Վիտնաս որ թերեւս ասով իրենց
կորուստը կը պատրաստես: Բռաբինի
մարդուն համար ճոխութիւնները աւել-
իւնեղութիւն տուող են քան թէ օգ-
տակար, որովհետեւ իր ուշադրութիւ-
նը կը գրաւեն. բայց անառաքինի մար-
դը հարստութիւններով նոր միջոցներ
կը գտնայ իր մոլութիւնները պարարե-
լու:

Վ'ամբաստանեն զիս իբրեւ թէ գէշ
գիտմունք մը ունեցած ըլլամ. — ինչ
փոյթս է իմին, երբ իրօք չունիմ ես
նոյն գիտմունքը: Վ'ամբաստանեն զիս
իբրեւ թէ պախարակելի գործողութիւն
մը ըրած ըլլամ. — ինչո՞ւ վշտանամ ա-
սոր վրայ, երբոր ես անմեղ եմ: Ուրիշ-
ներու կարծիքը կրնայ զիս իմ առաքի-
նութենէս մերկացնել:

Երկարատեւ յաջողութիւն մը կը ծնա-
նի զանհոգութիւն ու զգուռողութիւն:

Հպատակք թագաւորին զէնքերն
են: Թէ որ հպատակները պակսին,
իրեն ինչ բանի կը ծառայեն ամենա-
հարուստ զինարանները:

Նուաստ վիճակէ մը բարձր աստի-
ճաններու անցնիս նէ, մի՞ մոռնար ըն-
դունած բարերարութիւններդ, և մի՞
յիշեր կրած նախատինքներդ:

Բան մը կայ որ պէտք է վախցնել
տայ ամենէն աւելի զօրաւոր թագաւո-
րը. այս ինքն հպատակաց նայուածքը,
զոր ամէնքը իրեն վրայ միայն դարձու-
ցած են:

Թագաւորը սիրտ մը միայն ունի, և
աս սրտին վրայ հազարաւոր թշնամի-
ներ մէկէն կը թափին. ոմանք կը ջա-
նան յարձակիլ անոր վրայ պատերազմի
փառաց հրապուրանօքը, այլք հաճոյից
հէշտութեամբ. կէսք շողորթութու-

Թիւն կը բանեցընեն անոր դէմ, ուրիշներն ալ նենգաւոր և խաբէական պատճառաբանութիւններ, խորամանկութիւն և ստախոսութիւն. այնչափ Թըշնամի ունի, որչափ որ պատիւներու ու բաղդի հետամուտ մարդիկ կան: Վրժբա՛ղդ Թագաւորք. Թէ որ վայրկեան մը ինքզինքնիդ չպաշտպանէք, Թէ որ վայրկեան մը քաղցր քնոյ ձեռքը Թողուք ինքզինքնիդ, ինչպէս կարելի է որ չյաղթուիք դուք:

Ղէկ գիւք մը, աղէկ խօսակցութիւն մը օգուտ կրնան ընել. բայց աղէկ օրինակ մը շատ աւելի ազդու կերպով կը խօսի մարդու սրտին:

Ղռաջին անգամ աղէկ գիւք մը կը կարդամ. և ան հաճութիւնը կը զգամ՝ իբրեւ Թէ նոր բարեկամ մը ստացած ըլլայի: Արկին անգամ կը կարդամ գիւք մը որ արգէն կարգացեր էմ. հին բարեկամ մըն է անիկայ զոր նորէն կը տեսնեմ:

Սարգուս կարողութիւնը շատ չափաւոր է, և համբաւոյ կողմանէ ունեցած յաջողութիւնները շատ Թեթեւ են: Այ երբէք կրնայ ամենուն գովեստը ընդունիլ, ոչ երբէք կրնայ պախարակողներուն ձայնը լռեցընել, ոչ երբէք կրնայ ինք իր անձին տուած պարտաւանքներէն ազատ մնալ: Վիշ պակսութիւն ըրէ, կ'ըսէին իմաստնագոյնքն 'ի հնոց:

Ղշանաւոր մարդ մը ինծի այցելութեան որ գալու ըլլայ, կը սկսիմ պարծենալ. ինչո՞ւ. արդեօք մաս մը կը մնայ իմ քովս իր պատիւներէն, մեծութենէն ու հարստութիւններէն: Իսկ Թէ որ ես հարուստ եմ, կ'ամբնջամ երբ որ հասարակ մարդ մը ինծի այցելութեան գալու ըլլայ նէ: Դս ալ ուրիշ ծաղրական գործողութիւն: Ար վերցընէ՞ արդեօք այս մարդը մաս մը իմ բարօրութենէս. իր Թշուառութենէն մաս մը կը Թողնու ինծի:

Սպասեմ որ աւելորդ ստակ ունենամ, և ան ատեն աղքատաց կ'օգնեմ: Աղկելի դու, ոչ երբէք պիտի օգնես անոնց:

Սարգուս ամենէն վտանգաւոր սուրը՝ իր արծաթսիրութիւնն է. ամենէն զօրաւոր վահանը՝ իր անշահասիրութիւնն է:

Վու հեծածդ էշ մըն է. կը տեսնես որ դիմացէդ մարդ մը կ'երթայ՝ աղէկ ձիու մը վրայ հեծած. կը տրտմիս ու կը գանգատիս աս բանիս վրայ: Վարձուր գլուխդ, տես սա բազմութիւնն որ ոտքով ետեւէդ կու գայ՝ բեւեռութեամբ հեծելով, և միտարէ ինքզինքդ:

Փղոսկրին համար է որ կ'որսան զփղը. կը բանան ոստրէն, կը մեռցընեն զանիկայ, որպէս զի մարգարիտ հանեն անկէց. Թութակին խօսելու յարմարութիւնն է պատճառ իր ազատութիւնը կորսնցընելուն. այսպէս մարդուս ալ կորուստը շատ անգամ իր այն կատարելութիւններէն է, որոնցմով որ կը պարծի:

Հօր պարտքն է իր որդւոց պակսութիւններն ուղղելը. մայրը կը հակամիտի զանոնք արդարացընելու: Հայրը պէտք է որ ուղղէ զանոնք, բայց առանց սաստիկ խստութեան. մայրը պէտք է որ կարեկից ըլլայ անոնց տկարութեանը, բայց առանց սաստիկ ներողամտութեան:

Վամբնաս գինովութեան ատեն ըրածներուդ ու մտածածներուդ վրայ. կրից գինովութիւնը անկէց պակաս վտանգաւոր չէ:

Վարող եմ ես ամենեւին առիթ չտալու չարախօսութեան, բայց ոչ եթէ արգիլելու չարախօսները որ չխօսին: Դռանց գէշ գիտաւորութեան մ'որ գիշերը քալելու ըլլամ, կրնամ արգիլել շուները որ չհաջն վրաս:

Վուզես որ քու համբաւդ ամենէն զուտ ոսկւոյն պէս փայլի. վիշտերու կրակովը միայն կրնաս այս պայծառութեան հասնիլ:

Ղրեան տաքութենէն մեքենական ու անկանոն քաջասրտութիւն մը կը ծնանի: Ս ճմարիտ քաջութիւնը բանականութիւնը կը կառավարէ: